

Datum: 23.09.2026

Medij: Dnevnik

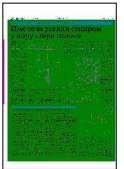
Rubrika: Reporter

Autori: Robert Čoban

Teme: autoputevi, magistrale

Napomena:

Površina: 781

Naslov: Ime sela usekli sekirom u koru stare topole

Strana: 10

БИЦИКЛОМ КРОЗ ВОЈВОДИНУ: МАЛИ БЕОГРАД

Име села usekli секиром у кору старе тополе

Мали Београд, село на магистралном путу Нови Сад - Суботица основано је пре тачно 105 година Личани, Солунски добровољци које је Краљевина СХС овде населила.

У првом таласу, 54 породице из Крбавског поља, оивиченог планинама, потпале су своју скромну имовину у завежљаје, мајке су покупиле бројну децу и кренуле на пут. Била је 1920. и за њих је, иако су сада били у истој држави, Србија била отаџбина, а Београд њено централно место. До Београда нису стигли, зауставили су се на готово пустом пољу на северу тек формиране земље. Ту је сваки од добровољаца, Солунаца, оних што је Михајло Пупин позвао из Америке да дођу да се боре, добио својих пет хектара.

Досељеници су, према локалном предању, сами градили насеље, уз помоћ велепоседничких породица Војнић и Лелбах. Тек када је средином 1930-их кроз подручје прошао важан пут Београд-Суботица, куће су постепено организоване дуж

ЗАХВАЛНИ ПОТОМЦИ КОЛОНИСТА: Споменик краљу Петру Карађорђевићу и првим досељеницима

пута и село је добило данашњи препознатљиви облик.

Како није било других, "натрживених" места за састајање мештана - они су се првих година скупљали

испод једне тополе у центру села и на њој су секиром урезали име - "Мали Београд" као знак лојалности новој држави која им је дала земљу и могућност за нови живот.

Хортијеве власти су их по уласку у Бачку 1941. интернирале у логоре у Мађарској где је много њих и умрло о чему сведоче имена на споменику испред Месне заједнице.

За разлику од сличних споменика широм Војводине и целе би-

вше Југославије, овде је списак погинулих у НОБ - само 8 имена, на попису жртава фашистичког терора има 6 имена док је "умрлих у логору" чак 38 а "умрлих од последица фашистичког терора" - 15. Укупно, Други светски рат је однео 67 живо-

ну воду, али су флаше у свим фрижидерима биле млаке. Питао сам веселу продавачицу о чему је реч и добио одговор: "Газда је искључио све фрижидере за пиће до 1. маја да не троше струју!"

Пред Други светски рат је у Малом Београду живело 800 становника да би након страдања у логорима и расељавања њихов број пао на 272 на попису 1948. Послератни максимум село има на попису 1961. - 616 житеља. Занимљиво је да је код већине војвођанских села која су данас полупразна управо та 1961. била рекордна, после ње следи депопулација.

Од 346 житеља колико их је било на попису 2022. Срба је 245 а Мађара 59. У селу преко 50 година нема школе тај објекат данас се користи за потребе Месне заједнице а ту је и простор који се издаје

ПРВЕ ДОШЛЕ 54 ПОРОДИЦЕ ИЗ КРБАВСКОГ ПОЉА: Кућа у селу

Кочићево се утопило у Мали Београд

● На данашњој територији општине Бачка Топола налази се девет колонистичких насеља: Горња Рогатица, Бачки Соколац, Карађорђево, Томиславци, Средњи Салаш, Мали Београд, Миђуново, Његошево и Светићево. До 1970-их постојало је и насеље Кочићево из којег су се становници раселили, углавном у Мали Београд.

На попису 1971. Кочићево је имало само 13 породица и било је једно од најмањих села у Војводини. Током наредне деценије становници су се постепено иселили док се и последња кућа нија испразнила. Административно је Кочићево укинута 1978.

Како пише професор Растислав Стојановић у тексту "Колонистичка насеља у општини Бачка Топола", аграрна реформа после Првог светског рата, у новоствореној Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца, изгласана је и покренута 25. фебруара 1919. Базирала се на одлуци Крфске декларације из 1917. о ратним циљевима Србије после победе у Великом рату и присједињавања делова Аустроугарске где живи (јужно)словенско становништво.

Први насељеници у ове крајеве долазе већ на пролеће 1920. године. Колонисти долазе из тзв. пасивних крајева новостворене државе, из Далмације, Лике, Баније, Кордуна, Босне, Херцеговине и Црне Горе.

Земља је одузимања богатим велепоседницима различитих нација и вера. Дозвољавало им се да сачувају до 500 хектара земље. Од ове слободне

земље у првим годинама реформе подељено је колонистима око 50% земљишних посела.

Масовна досељавања становништва била су у пролеће 1921. Земљу је добијало неколико категорија колониста. Први су били солунски добровољци - борци, носиоци Албанске споменице и Карађорђевог звезде који су добијали по 5 хектара по члану породице. У другу категорију су спадали добровољци - неборци који су добијали по 3 хектара по члану породице. Трећу категорију су чинили надареници који су из пасивних крајева аплицирали за земљишне поседе и добијали око 8 хектара по глави породице.

Поседи у општини Бачка Топола давани су привремено на четири године. Породице које су имале преко десет чланова добијале су по једно катастарско јутро на сваког следећег члана. Обавеза колониста је била да се земља барем једном нађубри у те четири године закупа. Земља се није смела отуђити, продати, изнајмити или запустити. Увидом у архивску грађу, утврђено је да се прекршиоцима ових обавеза земља одузимала.

Сва ова насеља пострадала су у Другом светском рату. Колонистичке породице су расељене у логоре у Мађарској, док су неки од њих пресељени у Шумадију, Неготинску Крајину или су се вратили у свој родни крај. После ослобођења 1945. протерано становништво се вратило у своја насеља и кренуло испочетка.

ВИШЕНАЦИОНАЛНО СЕЛО: Табла на улазу у насеље

та. Превише за овако мало село. Иза зграде је и споменик Солунцима, оснивачима села са бистом краља Петра Карађорђевића као и Етно-кућа која је била затворена када сам ја посетим село.

У јединој продавници у селу, трговини "Арес" хтео сам да купим хлад-

за крштења, венчања и даће. Кафана која је постојала у селу затворена је још 1989.

Мештани кажу да у Малом Београду има око 30 празних кућа али и да је протеклих година примећено да се неколико младих брачних парова вратило.

Роберт Чобан

